

GASETA DE LES ARTS

1.er DESEMBRE 1924

DIRECTOR: JOAQUIM FOLCH I TORRES

Any I. — Núm. 14

El Teatre d'Art d'en Lluís Masriera

En Lluís Masriera ens ofereix un cas d'una vida tota donada a les coses d'art. Cal dir que als Masriera això els ve de família. El pare d'en Lluís, D. Josep Masriera, paisatgista i argenter il·lustre; l'oncle Francesc, pintor a la moda del 1880, de mèrits massa oblidats i defectes massa vistos per la reacció impressionista; l'oncle Frederic, fundidor i orfebre meritíssim, i els fills d'aquests i els cosins dels d'ara, poetes, músics, pintors. De tots els que de primer i segon nom es diuen Masriera o són d'aquesta branca, en cal sospitar la facultat artística, i gairebé es pot dir, mentre no es demostrï el contrari d'una manera prèvia, que els Masriera tots són artistes.

Aquesta facultat per al conreu de les arts, en el cas d'en Lluís Masriera és accentuada i aguditzada, i, més que ésser ell qui domina les arts, diríem que són les arts qui el dominen i li fan fer coses i el tenen tot el dia en una noble agitació i el tracassen amb mil inquietuds. Es comprèn que les Arts es portin així amb ell, perquè les tracta bé. Elles, agraïdes però, li donen en canvi la glòria que mereix.

Com a pintor, és prou conegut, perquè ens calgui ara parlar-ne. Els seus quadres personalíssims, d'un art inconfundible, li han aconseguit molts dels honors a què pot aspirar un artista en la seva carrera. L'originalitat de la seva visió, la riquesa de les seves coloracions, fan pensar amb l'esfaltador de joies, tant com les seves joies fan pensar amb el pintor. Com a joier, tampoc caldrà que en fem l'elogi. El més just potser, en aquest aspecte, és dir d'ell que fou l'innovador de la nostra joieria i que el modernisme de la fi del segle XIX i de principis del XX fou, per obra i gràcia del seu talent, alguna cosa entre nosaltres.

A part d'aquestes aptituds, conegudes públicament, en té d'altres incògnites. La música n'és una; la literatura, una altra, que des de molt jove es desenrotllava en el Teatre familiar. El Teatre, finalment, l'art de l'actor, que és en ell una passió nobilíssima.

L'amor al Teatre és una cosa característica de moltes famílies de vella tradició barcelonina, i molta de la gent d'ara, que ha tombat els quaranta anys, ha fet comèdia d'aficionats. Si al pis de Barcelona no es feia teatre, se'n feia a la torra. Les gents modestes es reunien en casinets recreatius. El dependent de comerç, el diumenge, molt sovint era còmic. Tots els barcelonins del temps es recorden d'això, i bé que en «Flama» no ha fet comèdia, perquè encara no té quaranta anys, de menut ha vist com els grans en feien, i sap de més de quatre pares de família que veien amb pànic l'afició del noi a fer comèdia i sentien l'angúnia de que se'ls tornés un còmic.

A can Masriera es veu que aquesta tradició del teatre no s'ha interromput mai, i que bé que fins ara no ha transcendit a l'esfera d'un públic extens d'amics i coneguts, el caliu hi era i el teatre s'anava fent, i

El Teatre Masriera. — Una escena de la comèdia «La Bossa». (Adaptació de Baizac per Lluís Masriera.)

Les sessions de Teatre d'Art que l'eminent artista en Lluís Masriera dona en el seu Taller-Museu del carrer de Bailén, tenen entre el nostre públic selecte una colla de bons entusiastes, que ara organitzen un bell homenatge a l'artista qui, a l'ensems que el director de les representacions, és generalment l'autor de les obres representades. La nostra GASETA DE LES ARTS, atenta a tots els aspectes de la vida artística catalana, vol sumar-se a l'homenatge dedicant unes pàgines al Teatre d'Art Masriera i al seu il·lustre director.

l'amor al teatre, sota el guiatge d'en Lluís Masriera, anava creixent, i l'art amb què el teatre es feia anava perfeccionant-se.

Certament que una passió d'actor, proveïda de tantes facultats artístiques com són les que es reuneixen en el cas d'en Lluís Masriera, havia de provocar un Teatre, per al qual els més selectes conreadors d'aquest art avui s'interessaven vivament. Teatre de família encara, les representacions no es mouen del cercle de la pura intimitat. Es refan les reunions de gent amiga, com eren les de l'antic teatre familiar de la nostra infantesa. Noies i joves, es reuneixen uns dies, estudien els papers, es fan els trajos, assatgen

la declamació, devegades la música. Nobles esplais els d'aquestes reunions prèvies a la representació, on en Masriera actua de mestre i director; on es resolen problemes de dicció, qüestions d'indumentària històrica, es fa música, s'assatgen moviments i expressions. Després, el tràfec dels decorats i la «mise en scène», amb els aspectes de la propietat dels objectes representats o autèntics. Els mobles i els objectes d'art del Museu Masriera transportats a l'escenari. Qüestions d'història de l'arquitectura i de l'amoblament i del caràcter... Tot plegat això es torna una escola viva, on s'ensenyen moltes coses que no s'aprenen ni al col·legi ni a la vida. Tot plegat això

és una tertúlia plena d'interès i ocupada per qüestions de pura i noble transcendència espiritual.

Aquesta tertúlia de gent jove i amable, que en Masriera presideix i que forma la companyia, té un nom: «Els Belluguets». Aquesta joventut que porta noms de famílies barcelonines ben prestigioses, amb el tracte de les coses d'art ha sentit néixer en molts casos pruïges literàries, i per estímul d'elles te encara un periòdic familiar amb un títol que sona a «scherzo»: *La Veu punxada*. Heu's aquí, doncs, els elements del Teatre Masriera. Un director-actor que posseïnt el do de les arts les fa concórrer totes a una suma harmònica, i una companyia identificada amb ell i en la qual hi ha una gran valor de conjunt, perquè hi ha els mèrits individuals de practicar aquella màxima que la vanitat fa oblidar sovint, de que un actor és la part d'un conjunt, la nota d'una harmonia que cal que sia justa, precisa, neta.

Amb aquests elements en Lluís Masriera ha donat als seus amics representacions delicioses, exquisides, suficients a fer néixer avui, en temps de la pantalla, l'amor al teatre, al vell teatre que, sense dir-se Teatre d'Art, ho era. L'esforç d'en Gual a casa nostra, tendint a aquesta mateixa noble finalitat de cara al públic, ha lograt una cosa parella a la d'en Masriera, però no igual. I és que en Gual no ha tingut mai una companyia amb tants pocs actors com en Masriera, que no té cap actor. Potser el mal de l'actor és el d'ésser-ne; el de no oblidar-se'n, el de no sentir-se a les taules més home i menys actor... Jo no sé què ho fa, perquè no hi entenc; però fent el paper d'espectador, haig de dir que el teatre d'en Masriera, dins els termes de la seva intimitat elegant i saborosa, dins l'esfera d'un noble esplai sense transcendències literàries, té una bella unitat i una fusió de caires individuals i un entrellaçament de tots els elements que hi concorren, que fan d'ell una cosa inigualada, i que si això pogués ésser dut al gros públic i adaptat a la gran literatura teatral, com en Gual esperem que farà un dia, seria una cosa molt bona al nostre poble.

Hi ha encara en el Teatre d'en Masriera i en aquest teatre familiar, una conseqüència de caràcter social molt digne de tenir-se en compte. La nostra societat avui dispersa pels cafès elegants on es fa el te i es dansa, fuig de casa. Les senyores barcelonines de fa vint anys no haurien pas anat a un sarau públic, i ara hi van. Cert que és un sarau car el dels nostres tes dansants, i cal demostrar en la taquilla que el que hi entra té diners; però és un sarau públic. I el mal no sols està en anar i dur la gent de casa a un sarau públic, sinó en deixar les reunions casolanes d'abans, on la casa lluïa tots els seus prestígis, on l'amor a la casa era estimulat pel lluïment de les coses que hi havia, on es practicava la noble hospitalitat i les amistats creixien sota el respecte d'uns murs honorables i hospitalaris; on la gent es seleccionava per les mútues aficions, on naixia la confiança, on s'iniciava l'art de conversar desconegut gairebé entre nosaltres, i l'art d'escol-

El Teatre Masriera.—Gitana en l'obra «La Reineta s'espera».

tar, que és el més difícil i gentil de tots. Certament, els salons literaris de la França, que tant influïren i influeixen en la vida artística i literària i en la cultura d'Europa, no haurien nascut pas en les sales d'un hotel i entre els acords d'una música de salvatges. I és per això que a França, a l'Anglaterra d'avui encara, la noble gent no hi va a dansar pels cafès i a fer amistats pels cafès, sinó que encara es reuneixen a casa i conversen a casa i ballen a casa. Als cafès a dansar, a l'Anglaterra no hi van els senyors, i a França, hi van una mena de gent que els senyors barcelonins, quan són a París, els prenen pels senyors francesos i no ho són.

Amb el Teatre d'en Masriera, la festa casolana renaix al volt d'un interès artístic i es mou al pas suavíssim d'una bella i pura emoció espiritual. Tota aquella joventut que forma la companyia d'«Els Bellugets» té els pares, els amics, els coneguts, allí al voltant. Com si fos un fogar pairal, poc a poc hi fan cap els barcelonins d'abans; els barcelonins de les festes familiars.

Les nobles figures d'homes prestigiosos en el món de les arts i de les lletres els hi trobareu, semblants per una mateixa «tenue» personal, coincidents en un mateix sentiment; germans d'un mateix voler, sentint que «allò» és allò que ells cercaven per esplai dels seus, que «allò» és la tertúlia que ells volien, que «allò» és la societat que cercaven, fent a mb aquesta coincidència un nucli de societat barcelonina, amb més caràcter i més to que aquesta tèrbola selecció del diner i del vestit que es fa a la porta d'un cafè públic.

De tot el demés que hi ha en aquest teatre d'en Masriera, deixem que sia en Lluís Masriera mateix el qui ens en parli. Sobre alguns punts concrets de la tècnica artística, l'il·lustre artista ha respost a les preguntes que li formulàrem, amb l'estil just i concís del qui domina les qüestions. Sobre l'aspecte social, ell va parlar-ne en un breu discurs que, invitat per l'Institut de Cultura i Biblioteca per a la Dona, va fer com a prefaci a una de les seves representacions donades a aquell centre, fogar de la nostra educació femenina.

No escau al nostre objectiu tampoc el parlar de l'aspecte literari, ni de l'aspecte artístic particular de les obres fetes en el Teatre Masriera. La nostra GASETA se'l mira aquest teatre, en son conjunt, com una obra d'art, com un d'«Els Tapissos de Maria Cristina» allí representats, penjat com una bandera de cara a la nostra societat barcelonina, perquè aprengui d'ésser gentil, espiritual i harmònica, com ho és la societat formada pel conjunt de gent que en Masriera ha reunit al volt del seu Teatre.

FLAMA.

¿Què pensem de l'Art del Teatre?...

Hem fet a en Lluís Masriera unes preguntes sobre el seu concepte dels diversos elements que concorren a

En Lluís Masriera, il·lustre artista, pintor director de la «Companyia Bellugets», i autor de la majoria de les obres representades en el seu teatre familiar.

l'art del Teatre. Adjuntes van les preguntes i les respostes.

— Què pensem de l'escenografia?...

— Es clar que tots tenim les nostres preferències, que tots somniem amb perfeccions que encaixin amb la nostra manera de sentir i potser la tècnica escenogràfica d'avui s'assembla massa a la del temps dels llumets d'oli i les espelmes de sèu.

— I de la interpretació de l'actor?

— Com a interpretació, sóc partidari del màxim d'emoció dins del màxim de naturalitat. No crec que els versos es tinguin de dir amb una cantarella de recepta.

— I de les llums?

— La llum és, per mi, el principal element de la plàstica escènica. Fins ara no he vist cap decoració tancada que em dongui la sensació d'ésser il·luminada per la claror del dia, ni cap paisatge on l'ombra que projecten els personatges es digui amb la pintada en els telons. Crec que podria arribar-se a un bon resultat amb l'afebliment de la bateria (*candilejas*) i un focus únic, molt potent i mòbil, a l'interior.

— I de la color?

— Com a color, tinc més simpaties per les teories de Renoir que per les de Leonardo, admetent, és clar, tot el que sigui entonat. El que no es pot admetre són les coloraines que cap pintor, ni els que surten de l'escola, posarien en llurs quadres i que semblen cròniques dins l'escena.

— I de la proporció de les coses?

— Vertaderament el sentiment de proporció és un dels més oblidats en el teatre. Jo crec que, per assolir-lo fàcilment, el millor són els tres escenaris en forma de tríptic.

— I de la indumentària?

— La indumentària és lo més endarrerit de tot. Per arribar a un resultat, només acceptable, es tindria de començar de cap i de nou. Hi ha tant que dir en aquest ram, que se'n podria escriure un tractat. Els que es cuiden d'això haurien de tenir una cultura artística i històrica refinada i no donar un pas que no fos d'acord amb el qui pintà les decoracions.

La Srta. Masriera en el seu paper de l'obra «Els Tapissos de Maria Cristina».

— I de les robes?

— Lo més desastrós són els satins nous i llunts, que amb les il·luminacions d'ara es reflecten per tots cantons, fan mal als ulls i desdibuixen les figures. Les robes velles són les més riques.

— I de les veus?

— Sí, hi ha una part importantíssima dins totes les comèdies: la tonalitat de les veus. Jo crec que hi han veus que no poden formar part de segons quin conjunt i hom deu prescindir d'un actor, per bo que sigui, quan la seva veu desentona dins d'una situació determinada. La part que podríem dir-ne musical del diàleg té una gran influència sobre l'emoció del públic; jo he constatat la profunda emoció produïda per les veus atiplades dels infants intervenint en un diàleg, d'una certa violència, tingut per homes. Però aquest assumpte és tan difícil de resoldre com la proporció de la sala d'espectacles respecte l'obra que s'hi representa. Ambdues coses formen part del teatre ideal que hom somnia.

LLUÍS MASRIERA.

El triple escenari del Teatre Masriera, durant la representació de «La Bossa».

Una escena d'«Els Tapissos de Maria Cristina».

Un discurs d'en Masriera sobre «El Teatre dins la Família» (1)

Senyores i senyors:

Un dia del mes de juny passat, vaig trobar en el tren de la costa a la Sra. Verdaguer: «Me plauria molt — va dir-me — que organitzés a l'Institut de Cultura una d'aquestes festes d'art que donen, com a regal als amics, dins l'estudi de vosté.» — «Vol dir senyora — vaig contestar — que aquests espectacles trets del seu ambient d'intimitat i del marc del meu estudi, podran interessar?» — «N'estic segura», va dir-me, i amb la seva lògica irrefutable va comprometre'm a que em presentés davant de vostès no com a pintor ni com a esmaltador, ni com a argenter, que són els aspectes en que bé o malament se m'ha discutit com artista, sinó com a conreador d'altres belles arts que he guardat per la intimitat, que he guardat sempre per la família. Però si em vaig deixar convèncer, si ens em atrevit a presentar-nos avui davant de vostès tenim una excusa, i és que dins l'Institut de Cultura ens trobem com dins la nostra família.

Malgrat lo que s'ha dit, lo que fem nosaltres té, sota el punt de vista artístic, ben poca importància; tinc,

(1) Discurs llegit per en Lluís Masriera a l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona, en la sessió de l'onze de febrer.

però, la immodèstia de creure que socialment en té alguna.

Permeti'm, doncs, que, abans de començar, els hi faci dos quartos de lo que són aquestes reunions, del per què d'aquests spectacles i quina finalitat tenen.

Una escena d'«Els Tapissos de Maria Cristina».

Jo estic convençut que la societat no pot passar-se de divertiments: l'home necessita esbarjo, i especialment la joventut té verdadera necessitat de moments d'expansió.

Lo que hi ha, és que el divertir-se és relatiu, i he constatat moltes vegades, que la gent que passa la vida divertint-se s'avorreix sempre. Les

Una escena de «La Pastorale Comique» de Molière.

diversions esbogerrades i que no tenen per norma la mesura, el respecte i la bona criança cansen molt aviat. Els divertiments exòtics, importats de terres de costums diferents, que no tenen cap arrel dins les nostres tradicions i que sembla que ens allunyin de la nostra Cata-

divertiments que tenen per base les belles arts són els que tenen més eficàcia per fer avorrir als esperits joves les frivolitats que semblen de bon to. D'això ve el caire de *cosa d'art* que tenen les nostres festes.

Jo m'he sentit a dir moltes vegades per pares de família: «Quina sort que tenen vostès que són artistes i poden esbargir-se tot fent art! Nosaltres, quin remei ens queda sinó seguir lo que fa tothom!»

I aquests pares disconformes, moltes vegades, amb els costums i balls que ara s'estilen, no cerquen ni troben els mitjans per entretenir llurs fills, i deixen que vagin fent lo que fa tothom acabant per donar-los un mestre que els ensenya les danses dels negres, i a qui paguen més car que a un mestre de filosofia. Però jo puc dir a aquests pares, que l'ensenyar als fills a trobar goig en les festes de l'esperit està a l'alcanç de tothom i que aquells que ensenyen a llurs fills quatre versos d'en Verdaguer o d'en Maragall, encara que sigui per recitar-los mal dits dintre del marc d'una sala i alcova, són més dignes de lloances que els que els deixen collir del carrer les tonades dels *couplets* obscens que ens han importat de fora.

També els hi diré que estem en un temps de lluita, i que els que estimem la família tenim el deure de lluitar. Els dos partits queden ben dibuixats; d'una banda la tendència a esborrar la idea de pàtria amb tots els dissolvents de la família; d'altra banda la defensa de la llar.

(Continuarà.)

Una escena d'«Els Tapissos de Maria Cristina».

Una escena d'«Els Tapissos de Maria Cristina».

El pintor Domènec Carles. (Cl. Areñas.)

El Pintor Domènec Carles

Hi ha hagut en el nostre món artístic un període transcendentalista, perillós i trist, durant el qual semblava que tot artista tenia l'obligació de fer quelcom que es pogués anomenar en lletra majúscula «L'Obra». Dins aquest transcendentalisme, mil aptituds certament meritíssimes s'esbatanaven per assolir finalitats imposades per un cerebralisme absurde, i els esforços incompresos i inconeguts del públic, que feien una part d'aquests pintors, criaven un tipus d'artista agre i estarrufat que duia al damunt amb un orgull despectiu, la incògnita tragèdia del seu esforç incomprès.

D'aquesta posició romàntica, que ha fet més víctimes del que sembla i ha fet perdre més valors de les que a primer cop d'ull hom diria, en Carles no solament n'és i n'ha sigut l'enemic acèrrim, sinó que n'ha estat el destructor. I ho ha sigut tant pel seu bon gust, reacció a tot transcendentalisme cerebral, com per l'autoritat de la seva pintura, tan bona i sincera com espontània i humil. El seu mot d'ordre, en aquest punt, i de cara a l'artista transcendentalista, seria aquella frase d'un autor dramàtic francès a l'actor embalat: «Monsieur, moins de génie, je vous en prie, et plus de talent.» Cal tenir en compte el fet d'aquesta reacció que s'ha operat en l'esperit d'en Carles.

En tota reacció hi ha un moviment d'esperit que revela una força

i distingeix un temperament, i quan aquest esperit és el d'un pintor, i aquesta força i aquesta personalitat es resolent plàsticament i es fan pintura, aquesta pintura és bona, perquè té almenys dues de les condicions de la bona pintura: la potència íntima i la personalitat.

A en Carles aquesta reacció contra lo transcendental el va fer encarar amb les quatre pomes damunt un drap, de les seves natures mortes i amb els gerrets plens de flors, que per escarni de romàntics i en honor de Cézane no hi havia cap inconvenient en què fossin de paper. Mestre Nonell ens havia deixat admirats amb els bodegons aspres de la seva darrera tongada (1910). En Nonell, que és, després de tot, un dels pintors als qui la pintura ha sigut menys fàcil i un dels qui ha hagut de lluitar més per a lograr l'eclosió del seu sensualisme profund, va donar a en Carles, com a tots, una prova de toc segur, de que la pintura, al capdevall de tot, sortia del capdamunt dels pinzells, i que fugir d'aquí era, com diu el refrà catalaníssim i irònic, «fer com l'aca de don Diego, que va córrer tot el dia i no es va moure de la Plaça Nova».

Aquest objectivisme d'en Carles és essencialment la força del seu art. De cara a les coses per a pintar-les, són elles les que es transformen en una cosa bella si són ben pintades. S'han acabat les qüestions i les teories, i el bon pintor, joïós com un obrer, pinta del matí al vespre, i la paleta s'enriqueix pintant, i neixen les harmonies de color, i salten de la matèria inesperats encisos i gustoses conseqüències.

Tot això, tant com pot ésser una afirmació de caràcter general, és un principi que amb una energia fogosa i alegre, en Carles ha imposat a la seva pintura. Home culte i coneixedor, ha vist, ha mirat i ha comprès els mestres antics i s'ha enterminat amb els moderns, dels quals ha après moltes coses; però en els seus quadres (i això no sempre passa en qui sap veure i comprendre) qui mana és ell.

Aquells gerros de flors de la seva primera tongada formen un cicle al llarg del qual hom veu com el pintor es fa, com cerca, com flueix amb una gràcia esponjada la inspiració d'aquest materialisme pictòric que li és propi. Les formes insegures dins un pampellugueix graciosament esborrajat, es precisen a mesura que les colors es posen al lloc just, i d'aquells poms d'harmonies im-

precises van sortint les formes i els relleus, les valors i els volums, fent-ne una cosa viva i tendra com és un ram de flors. En la lluita damunt aquests manocs de color, en Carles hi ha guanyat les seves més grans victòries, i quan els seus ulls s'han girat de cara al paisatge, es pot dir que els paisatges li han rajat del cap del pinzell, com si amb ell hi suqués paisatge.

Això dona a les seves teles una espontaneïtat insuperada. De massa espontànies, en alguns moments són massa desfetes. Tot hi és, dit amb una verba ràpida i fogosa com la d'ell. Tot a sa manera hi és resolt. Rarament hi ha un dubte; però el seu estil, donat a les síntesis, agafaria robustesa si sense llevar a l'obra l'espontaneïtat, fos més precís.

Aquest punt de vista nostre no ens priva d'estimar els paisatges d'en Carles, com una de les millors coses que la generació del seu temps ha produït, i d'estar segurs de que en Carles serà un dels mestres de la pintura catalana del nostre temps. D'ella ja n'és avui un dels millors pintors, i cal dir que es mostra prou clar i pinta amb la franca contundència suficient perquè no hi hagi lloc a dubtes quant a això darrer.

L'exposició que ara ha obert a «El Camarín» és un pas més i, com tots els seus, donat molt en ferm, camí de la seva glòria i de la glòria de la pintura catalana.

JOAQUIM FOLCH I TORRES.

La Pittura Internazionale alla XIV Esposizione d'Arte della città di Venezia.

Italia, Stati Uniti, Rumania, Olanda

(Continuació del n.º 13.)

Superstizione di Ernest Blumchen è un quadro fantastico nel quale il pittore si serve con abilità dei valori cromatici propri al soggetto. Ammirabile in primo piano è una faccia di pellirossa fortemente rilevata e potente nella sua immobilità di sfinge. Eugene Higgins ha un quadro *Sgombro*, singolarmente condensato e robusto nei toni bassi e un po' terroso. La forza operosa e

DOMÈNEC CARLES.—«Paisatge.»—Exposició d'«El Camarín». (Cl. Mombrú.)

DOMÈNEC CARLES.—«Paisatge.»—Exposició d'«El Camarín». (Cl. Serra.)

costruttiva dell'America moderna è esaltata in parecchie tele qui esposte: ricorderemo quella di John Johansen *Costruzione di navi da guerra*, alquanto sommaria nella trattazione, e l'altra — bellissima per contrasti di luci e di ombre — di Rockvell Kent: *Lo spianatoio della strada*.

Nè, prima di chiudere questa parte della nostra rassegna, dimenticheremo una bellissima figura di contadina che appare in *Tranquillità* di Adams Clifford e una *Prima nevicala* di Sygmons Gardner piena di luci e di riflessi.

In definitiva la pittura degli Stati Uniti, pur mancando di quel tono unificatore di cui parlammo prima e che è un prodotto della tradizione, appare a Venezia nobilmente e convincentemente rappresentata.

* * *

Altrettanto può dirsi della Rumenia che in due sale espone circa cento opere varie e interessanti.

Tra queste singolarmente significative sono quelle di Jon Andreescu, un paesaggista tradizionale di buon gusto, ricco di colorito; elogi questi che possono essere estesi a Lucian Grigoresco, il quale espone anche una singolare *Natura morta* che ricorda le famose *Mele verdi* di Cézanne apparse con grande scandalo a Venezia molti anni or sono.

C. Stoenesco ha tre quadri composti con una pittura secca e arida volutamente rappresentativa che non spiace. J. Tonita un *Ritratto di vecchio alloro* a tonalità crude e di una deformazione violentemente caricaturale. Alcune belle e chiare vedute del Danubio di colorito ricco e sugoso nelle quali ogni particolarismo è sfuggito a vantaggio dell'armonia totale delle masse, ha Stefan Popesco; accanto ad esse fanno strano contrasto la maniera primitivistica, elementare nella disposizione dei colori e delle forme, di J. Brunesco e il cézannismo grigiastro di George Petrascu che si ravviva quà e là, rilevando la poca nitidezza dell'insieme con qualche improvviso sboccio coloristico.

Citiamo ancora il pittoresco *Guardiano* di A. G. Verona rivelante delle solide doti di ritrattista e un magnifico paesaggio, animato da calme forme animali, intitolato *Carro con buoi* di G. O. Mirea.

(Continuarà.)

CESARE GIARDINI.

Els discursos de Reynolds sobre l'ensenyament de l'art

(Continuació del n.º 10.)

Algú diu que el pintar pot des- torbar el dibuixar; però si s'acon- segueix una facilitat igual per a una cosa que per l'altra, no veig que sia necessari fer per parts el que es pot fer tot a l'hora.

Si posem els ulls sobre les diverses escoles de pintura, i considerem llurs mèrits respectius, trobarem que les més excel·lents en la part del colorit, han seguit aquest mètode. L'Escola de Venècia i l'Escola flamenca, que deuen la seva gran reputació al colorit, han donat, a proporció, pocs dibuixos realment bells. Els de Tiziò, Veronès, Tintoretto i els Vassano són, en general, lleugers i poc concrets. Els croquis que d'ells tenim són tan incomplets com perfectes són els seus quadres, des del punt de vista del color. El Correggio ha deixat pocs o cap dibuix acabat; en l'Escola flamenca Rubens i Van Dyck han fet gaire bé sempre els seus dibuixos colorits o en camafeu. Es molt corrent trobar estudis de grans artistes flamencs sobre tela, i encara que es venguin molts dibuixos ben acabats, com a obra d'aquests mestres, cal tenir en compte que, generalment, o bé són obra dels seus gravadors o bé dels deixebles que han copiat les seves pintures.

M'he atrevit a presentar-vos aquests principis fruits de la meua experiència; però com que veig que es separen molt de les ensenyances que jo he rebut, hi tinc desconfiança, fins el punt d'estar disposat a corregir-les si me'n proposen de millors.

Hi ha un principi sobre el qual crec que únicament seré contradit pels orgullosos, pels ignorants i pels peresosos. No'm cansaré de repetir-ho: vetlleu en no ésser esclaus de les vostres qualitats naturals. Si teniu grans condicions nadiues, l'aplicació les perfeccionarà; si només les teniu mitjanes, l'aplicació les suplirà. No hi ha res que resisteixi als esforços ben dirigits, i això és tan segur com ho és el que, sense esforços no s'arriba enlloc. Sense entrar aquí a la discussió metafísica de la natura o essència del geni, goso assegurar-vos que una assiduïtat coratjosa, ajustada a un desig ardent del fi que hom es proposa, produirà efectes molt semblants als que logren allò que molts vanten sota el nom de facultats naturals.

DOMÈNEC CARLES.—«Flors.»—Exposició d'«El Camarín». (Cl. Mombrú.)

Encara que no sigui possible el pintar o el dibuixar en tot temps o en tot lloc, l'esperit, no obstant, arreu pot proveir a la seva preparació pel recull de materials que li són útils. Titus Livi i Plutarc ens presenten a propòsit de Philopomenes, que fou un dels grans generals de l'antiguitat, l'espectacle sorprenent d'un esperit abocat sempre a les coses del seu ofici, i que per aquesta assiduïtat, arriba a n'aque- lla excel·lència que altres esperen en va de la natura durant tota la vida. Vaig a citar-vos un passatge de Titus Livi, ja que res demostra millor la pràctica de la constància, que jo recomano al pintar, a l'es- cultor i a l'arquitecte.

«Philopomene tenia una traça i una experiència particulars a esco- llir el terreny i a conduir un exèrcit. Ell havia format el seu esperit en temps de pau com en temps de guerra. El curs de qualque viatge si arribava a un indret el pas del

qual era difícil, considerava la na- tura d'aquell indret, si estava sol si anava acompanyat, preguntava als seus amics el que caldria fer en llocs semblants, si els enemics es presentaven, bé atacant de front, bé pel darrera o pel costat. Podria succeir — deia ell — que l'enemic es presentés en batalla o solament en multitud tumultuosa, a causa de la natura de l'indret. Ell consi- derava aleshores, durant un mo- ment, quin punt ell ocuparia, quan- tes tropes serien necessàries, de quines armes seria útil el servir-se, a quin indret posaria els carros, els bagatges i les seva escorta; de quines forces tindria necessitat per a guar- dar-los; si continuaria el camí que havia empres o li seria més aven- tatjós el tornar enrera. Així mateix es preguntava on situaria amb més avantatges el seu camp, l'estesa que podrien tenir els seus atrin- xeraments, d'on treuria l'aigua per beure, d'on la fusta necessària i

DOMÈNEC CARLES.—«Paisatge.»—Exposició d'«El Camarín». (Cl. Mombrú.)

DOMÈNEC CARLES.—«Paisatge.»—Exposició de «El Camarín». (Cl. Mombrú.)

«Retrat de dona» a l'Exposició del pintor Llavenera, a les Galeries Laietanes.

«l'herba per a les bèsties, a quina hora aixecaria el camp l'endemà, quin camí pendria com el més segur i en quin ordre faria marxar les tropes. Així havia tan bé exercitat el seu esperit des de sa infantesa, per meditacions semblants, que res no podia sorprendre'l en la guerra, que ell no hagués ja entreuist i no hagués resolt per endavant.»

En llegint això, jo m'imagino un pintor jove, d'avenir, tot ocupat del seu art, igualment atent sia a casa seva, sia a fora, sia en els carrers de la ciutat o en els camps. Cada objecte que veu li serveix de lliçó, i es mira la natura entera amb relació al seu art, i en combina les seves bel·leses; examina l'actitud dels homes, sots l'imperi de les passions. Fins dels quadres dolents en treu observacions útils, i tal com accensella Leonardi de Vinci, aprofita inclús les imatges fantàstiques que qualques vegades es veuen en el foc o que es dibuixen imprecises en els escrostonats d'un mur decrepít.

L'artista que porta el seu esperit proveït d'idees i que té la mà exercitada per la pràctica, treballa amplemment i lliurement, mentre que aquells que us volen fer creure en les inspiracions del geni no saben realment com començar, i no ens donen les seves obres sinó després de moltes penes i dificultats.

El pintor instruït en principis sòlids, fàcilment, dominant la tècnica del seu art, pot fer parlar el seu esperit, convençut de que les dificultats resoltes ho han sigut per mecàniques d'ofici que es poden aprendre, no fa del seu ofici cap misteri. Inaccessible a l'orgull i a la gelosia, no troba pas mala cosa que altres arribin allà on ell ha arribat,

i com que la seva superioritat no és fundada sobre trucs falsos, ignora les tristes angúnies d'aquests xerraires truquistes, als quals eternament atormenta la temor de veure descoberts els seus secrets.

LES EXPOSICIONS

Sala d'«El Camarín». — Exposa a aquesta sala l'eminent pintor en Rafel M. Padilla una sèrie de paisatges de la Selva de Mar i unes natures mortes. Aquest pintor és un inquiet: home dotadíssim, les intermitències en el seu treball i la manca d'una orientació determinada al seu art, posen un vel d'incertitud a cada quadre. Hom, davant les seves obres meritíssimes, algunes d'elles d'alta valor dins la pintura jove del moment, sent com en Padilla porta amb ell un enorme bagatge d'aptituds, que pocs igualarien, a les que manca una decisió i un esforç per a fer d'aquest artista un gran artista.

En Padilla no exposa sovint, i quan ho fa, dins d'una mateixa tònica personal, naturalment inaborrable, el veiem pendre i deixar les orientacions més diverses. La seva exposició de paisatges al Fianç Català, ara fa deu anys, era una promesa magnífica. En Padilla no obstant, no insistí, i el veiérem un any dedicat al retrat, després a estudis de naturalesa morta, després altra vegada al paisatge.

Ara ve d'una llarga campanya de treball, amb triomfs assenyalats i amb teles de valor positiva; però dins la varietat de les visions que li ofereix la natura, el seu pinzell fàcil

fuig d'ací d'allà, emportat per la seva facilitat i per la seva gràcia instintiva.

El terme just del que falta a aquesta pintura és la profunditat, és l'entusiasme que aboca tota la vida del pintor a l'obra. Manca aquí aquell «tornar-hi» infatigable i heroic d'en Nonell, i d'aquesta manca ve la manca de grandesa en les seves pintures.

Fines correnties de sentiment veureu que s'inicien en algunes d'aquestes teles, i de cop veureu que es perden en el dubte i el quadre no s'acaba o s'acaba d'esma.

En Padilla és un pintor dels més dotats, no obstant, i mereix pels quadres d'ara i pels d'abans, no ja el respecte i l'elogi, sinó la consideració i la recança d'una valor personalíssima de molt pes, que és mal aprofitada, que no dona tot el que porta, que no s'ajuda amb l'esforç d'una constància que fent les coses doloroses les fa fruitoses i belles.

Cal dir, però, com a resum d'aquesta exposició interessantíssima, que en Padilla ha fet un pas de gegant en el seu art. Els horitzons extensos de la seva pintura d'abans potser s'han limitat; però aquesta llarga estada en contacte amb la naturalesa li ha obert la portella del camí de la intensitat. Cal que passi el dintell i endins hi trobarà aquella profunditat que manca a la seva pintura.

Galeries Dalmau. — Exposa a can Dalmau el pintor alemany K. Leyde. La seva pintura és la de la pinzellada llarga, a la manera dels muniquestos i austriacs de la fi del segle XIX. Aquest art treballant sobre temes espanyols s'ha tornat art espanyol: castellà, valencià, etc. El pintor sap l'ofici, però l'espectacle se li endú la glòria, perquè la seva pintura s'escarrassa en narrar i s'oblida d'ella mateixa.

Si no fos així; si Leyde, en comptes de pintar les coses que veu, veies les coses per a pintar-les, la seva pintura, despullant-se de lo superflu, ens donaria trossos pictòrics tan bells com els que hi ha en el seu quadre «L'aiguader d'Eivissa» i en alguns fragments d'altres teles.

— En aquestes mateixes Galeries hi ha hagut oberta una interessant Exposició i venda de pintura antiga.

Saló París. — Exposa una sèrie

d'obres notables el novell paisatgista Anton Farré. De la seva exposició se'n desprèn tot seguit la impressió de conjunt d'un home que estudia i treballa amb fe i sense fugues genials. Alguns dels seus paisatges presenten dificultats enormes de perspectiva aèria que el pintor ha vençut, i bé que temerós i prudent avanci pel camí de les dificultats, saltan entremig de certs enfarinaments que fadiguen un xic la seva pintura, trossos fermes i valents de color pura i neta, que senten l'emoció.

Cal ésser atent al camí d'aquest pintor, temperament suau, però home coneixedor del seu ofici, que s'obra pas a través de les dificultats que li planteja la seva visió encara imprecisa de les coses.

A en Farré potser li cal anar més a la pintura que a l'espectacle que té davant dels ulls, i deu procurar que aquest no li lligui tant com ara la mà voluntariosa i sàbia. Cal que tingui present que la feina de l'artista no és pintar el paisatge, sinó fer pintura d'ell. Aquesta és la opinió nostra, potser errada, però humilment donada a un artista que té prous valors i prou mèrit perquè se li parli amb sinceritat.

Galeries Laietanes. — Entrat ja en màquina el nostre número, és impossible parlar, amb l'extensió que mereixen, de les exposicions darrerament inaugurades. L'una és la del pintor retratista senyor Martí Gras, que exhibeix una col·lecció de retrats molt interessant. L'altra és la del pintor empordanès Llavenera, que se'ns presenta enguany donant una passa ampla i ferma endavant en la seva carrera artística, curta, però brillantíssima.

NOTICIARI

El segon volum de la Història de l'Art d'en Pijoan

S'ha posat a la venda el segon volum de l'edició segona de la *Història del Arte* del Prof. Pijoan, que amb tant succés ha publicat la Casa Editorial Salvat de Barcelona. D'aquesta segona edició del segon volum, corregida i augmentada pel propi autor amb els darrers coneixements i descobertes arqueològiques, en parlarem en un dels nostres vinents números.

Saló París.—Exposició Anton Farré.—«Terra humida». (Cl. Serra.)

Un article de Mr. Van de Put per a la GASETA DE LES ARTS.

El famós ceramògraf i heraldista anglès Mr. Van de Put, conservador del Museu Victòria Albert de Londres, el qual havia publicat un treball relatiu a la identificació dels personatges donants que figuren en les taules laterals (ara a Berlin), del triptic el centre del qual és el Sant Jordi de la Col·lecció Cabot al Museu de Barcelona, ha remès, per a ésser publicat en la nostra GASETA DE LES ARTS, un article sobre el mateix tema, fet a base de l'aparició d'un escut possiblement dels Cabrera, al dors de la dita taula de Sant Jordi.

La notícia de la presència d'aquest escut, aparegué en el número 3 de la GASETA DE LES ARTS i celebrem que la nostra invitació als heraldistes, als qui interessava la resolució del problema, hagi sigut recollida per tant eminent home d'estudi que s'ha especialitzat justament en l'heràldica de la nostra terra.

L'article de Mr. Van de Put, serà publicat din tre pocs números.

Donatiu als Museus

Amb destí als Museus de la ciutat, han sigut fets els següents donatius:

De D. Josep M.ª Planas, en nom de l'extingit gremi de Passamaners, varis llibres i objectes perteneixents a la dita institució.

De D. Jaume Nonell, una «mascarilla» en bronze del seu germà el gran pintor Isidre Nonell, feta per l'escultor Gargallo sobre el model emmotllat en el cadàver de l'artista.

De D.ª Manuela Rivadeneira, de Madrid, una armadura persa composta de cinc peces, obra de metall damasquí, del segle XVII, dos gerros damasquins d'igual època, i dues arrecades esmaltades.

De D. Josep Montserrat i germans, complint una disposició del seu difunt pare, l'escultor D. Josep Montserrat, un autoretrat a l'oli del pintor Joaquim Sorolla.

MARTÍ GRAS
«Retrat de la Srta. Maria dels Angels Mateu» (†)
Galeries Laietanes.

El Museu d'Art Modern

El senyor Comte de Bell-lloch, President de la Junta de Museus, ha visitat a l'Alcalde, pre-gant-li la resolució de les instàncies que la dita Junta té presentades a l'Ajuntament, a fi de procedir immediatament a l'adob de les cober-tes del Palau de Belles Arts, l'estat de les quals dificulta l'obertura del Museu d'Art Contemporani, ja instal·lat i classificat en les sales de la planta alta d'aquell edifici.

Els acords presos darrerament pel Consell Mu-nicipal permanent, permeten creure que el Museu d'Art Modern podrà obrir-se pròximament al pú-blic, responent així als desitjos de la Junta que de temps es ve ocupant de la seva inauguració, i al dels artistes i el públic, que es dolen amb rahó de que les nostres col·leccions d'art contem-porani no puguin ésser visitades.

De moment, i a fi de no demorar més l'afer, quedaren inaugurades les sales de la planta alta, on són disposades en sèrie històrica les obres sel·leccionades del fons que posseeix el Museu. El reste, instal·lat en les sales de la planta baixa i el gran saló central, s'inaugurarà més tard.

Modest Urgell

La jove revista d'avantguarda *Nou Ambient* publica en un dels seus darrers números, entre altres coses interessants, uns dibuixos i unes pa-raules d'homenatge a Modest Urgell.

Tota la gent del nostre temps ha dit mal de la producció adotzenada dels darrers temps de l'Urgell, però tots han guardat un gran respecte i simpatia pel gran artista. Corrent per l'Em-pordà, hem retrobat el paisatge on l'Urgell creà els seus quadres malincolics. Pels aiguamolls de Castelló i de Cinclaus, i pels carrers del llogaret de Sant Pere Pescador, un crepuscle de setembre amb la lluna plena ixent sobre l'horitzó, ens retornava a l'exquisida poesia que les obres d'Ur-gell reflectien i al record d'aquella figura venera-ble de pintor, que en aquells mateixos indrets sentí les grans emocions del seu cor de romàntic.

RENART

Reproduccions
Enquadraments d'art

Diputació, 271
BARCELONA

Construcció i Decoració
Fàbrica de parquets
Fusteria mecànica

Bastús, Queraltó i C.^a

Carrer de Santa Elena, 4 i 6
TRANSVERSAL ALS DE RIERETA I CARRETES
Tel. 284 A. BARCELONA

Reproduccions artístiques
en marbre, pedra, etc.

Fundició de bronzes a la cera perduda

Gabriel Bechini

TELÈFON S. P. 120

Roger de Flor, 162, i Consell de Cent, 430
Barcelona

RIGALT, BULBENA i C.^a

VIDRIERIA D'ART I INSTAL·LACIONS

CASANOVA, 32 (entre Corts i Sepúlveda)
TELÈF. 5343-A. BARCELONA

Fusteria d'Obres i d'Estils
Ebenisteria · Instal·lació d'Establiments Comercials i Despatxos

VÍDUA de F. GASAS

SECCIÓ DE PERSIANES
COLISSES ENROLLABLES

Diputació, 119 i 121 Tel. H. 860
BARCELONA

Mobles Artístics de Roten (Jone)

Fàbrica:

Passeig de Gràcia, 115
BARCELONA

H. Blanco Bañeres

Call, 21 (Pl. S. Jaume). - Teléf. 190 A.

ALFOMBRES
TAPISSERIES
CORTINATGES
LLENCERIA

TAPISSOS PERSES I D'ESMIRNA
NUSATS A MÀ

Areñas

FOTOGRAFIA EXPOSICIONS

Procediments pigmentaris
Gomes
Tintes
Carbons
Esmalts

Venda d'obres i objectes d'art
Antiguitats
Decoració
Mobles

Corts, 670 (junt al Ritz)

TALLERS DE FUNDICIÓ
ELABORACIÓ I RESTAURACIÓ DE
METALLS

Octavi Domènech

Tallers, núm. 45 (DAVANT JOVELLANOS)
• TELÈFON 2705 A. •

BARCELONA

GALERIES DALMAU

PASSEIG DE GRÀCIA, 62 - TEL. 1172 G.

BELLES ARTS
EXPOSICIONS

SECCIONS DE: MATERIAL PER ARTISTES
MARCS, MOTLLURES
OBJECTES D'ART
LIBRERIA
ANTIGUITATS

MIGUEL BECH

Construccions i Decoració en guix i pasta

URGELL, 165 Tel. 590 G.
BARCELONA

JOIER

TEL. 813-S. P. GRANVIA, 643

BARCELONA

CASA FUNDADA L'ANY 1835

TALLER DE TAPISSERIA I DECORACIÓ
GILABERT i MAÑÀ

ANTIGA CASA ROSELLÓ

Es tallen fundes i confeccionen tota mena de cortinatges. • Especialitat en sillons de gran confort.

Rambla Catalunya, 68 • **BARCELONA**

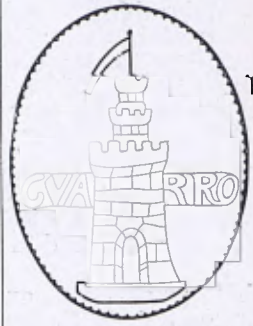
GALERIES LAYETANES

Corts Catalanes, 613 Tel. A. 4902

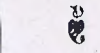
EXPOSICIONS D'ART
TAPISSOS
LÀMPARES
DECORACIÓ

CONSTRUCCIÓ DE MOBLES
D'ESTIL

Vda. de **W. Guarro**

Fabrica de
Paper de Tinta

Fundada
el segle XVIII

PROVEÏDORA DE PAPER SEGELLAT DE LES REPÚBLIQUES ARGENTINA, PERÚ, XILE I URUGUAY. PAPER DE FIL DE TOTES MENES. PAPER CATALÀ. PAPER D'OFICI. PAPER PER A EDICIONS. PAPER TELA. CARTROLINES. CARTROLINES DE COLORS. CARTROLINES DE FIL PER A CARTES. TARGES, SOBRES. ESTOTXERIA

PAPERS I CARTROLINES ESPECIALS
PER A DIBUIX

C/la Layetana, 7 • BARCELONA

Pintura : Paper : Decoració

Manuel Corominas

Astúries, 14 Tel. 394 G.

BARCELONA (G.)

Treballs en
pedra artificial

Joan Minguell

Aribau, 137 i 139
BARCELONA

PASSEIG DE GRÀCIA 18
ESTEVA y CIA S. EN C.
FÀBRICA DE MOTLLURES
MARCS

JOAN BUSQUETS

Casa fundada l'any 1840

MOBLES ARTÍSTICS DECORACIÓ
OBJECTES PER A PRESENT

Exposició, Despatx i Tallers:

Passeig de Gràcia, 36 = Tel. 5314 A = **Barcelona**

SERRALLERIA ARTÍSTICA PER A OBRES
J. PANYELLA I C.ª

BARCELONA

Làuria, 131
(xamfrà Diagonal)
Telèf. 2178 G.

**SERRALLERIA ARTÍSTICA
MARCA REGISTRADA**

TALLER DE TAPISSERIA
DE
Perfecte Llosà

Especialitat en sillons capitonnés forrats de pell :: Es tapissen parets i tota mena de cadires :: Confecció de cortinatges i fundes

Balmes, 128 (entre Rosselló i Provença)
Telèfon 1058 G. **BARCELONA**

Abastament de papiers pintats
per a decorar habitacions

Fill de Josep Guasch

(Successor de Moragas i L.ª)

Raurich, 8 Tel. 5268 B.
Barcelona

CASA MIQUEL RIUS

Enquadernacions d'Art
Enquadernacions de Biblioteca
Enquadernacions Editorials

Tallers: Carrer de Mallorca, n.º 207
BARCELONA

L. Malmedé

Antiguitats i objectes d'art
EXPOSICIONS

Passeig de Gràcia, 68
València, 255

PERFUMS
• **MYRURGIA** •
BARCELONA

TALLER D'EBENISTERIA
de
FREDERIC ORRI

Construcció de mobles
• de totes classes •

Aribau, 226 Telèfon 2091 G.
BARCELONA

ANTIGA CASA A. OLIVA
FUNDADA EN 1885

T. Priu Mariné

Taller de daurats • Altars • Imatges
Decoració i reproducció en pasta
d'objectes d'art antic i modern
Casa especial per a la restauració
de retaules antics

Consell de Cent, 368
(entre Bruch i Giroua) **Barcelona**

LONES, LONETES, LLANETES
I ALTRES TEIXITS

TOLDOS, VELAM, BANDERES
I SIMILARS

TENDES DE CAMPANYA
DE DIFERENTS MODELS

CONFECCIÓ DE TOTA CLASSE
DE TREBALLS DEL RAM

G. ESTAPÉ

PASSEIG DE SANT JOAN, 8
TELÈFON 203-S. P.
BARCELONA

EXPOSICIÓ
Compra i Venda d'Antiguitats

J. Valenciàno

Corribia, 2, pral. (Cant. Pl. Nova)
BARCELONA

FUSTERIA
ERRIC TARRAGÓ

Taller de Construccions:
Consell de Cent, 283 Telèf. 4752 A.

Fàbrica d'elaborar fusta:
Roger de Flor, 132 Telèf. 327 S. P.